

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα)
της 7ης Δεκεμβρίου 2004 *

Στην υπόθεση T-251/00 DEP,

Lagardère SCA, με έδρα το Παρίσι (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον
A. Winckler, δικηγόρο,

Canal+ SA, με έδρα το Παρίσι, εκπροσωπούμενη από τον J.-P. de La Laurencie,
δικηγόρο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τους
F. Lelievre και W. Wils, στη συνέχεια από τον É. Gippini Fournier, με τόπο
επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

με αντικείμενο αιτήσεις καθορισμού δικαστικών εξόδων, κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 20ής Νοεμβρίου 2002, T-251/00, Lagardère και Canal+ κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. II-4825),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο πενταμελές τμήμα)

συγκείμενο από τους M. Jaeger, πρόεδρο, V. Tiili, J. Azizi, E. Cremona και O. Czúcz, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

εκδίδει την παρούσα

Διάταξη

Πραγματικά περιστατικά, διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 1 Με απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2002, T-251/00, Lagardère και Canal+ κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. II-4825, στο εξής: «κύρια δίκη» ή «υπόθεση της κύριας δίκης»), το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής της 10ης Ιουλίου 2000, περί τροποποιήσεως της αποφάσεως της Επιτροπής της 22ας Ιουνίου 2000, με την οποία κηρύχθηκαν συμβατές με την κοινή αγορά και τη λειτουργία της Συμφωνίας περί του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ορισμένες πράξεις συγκεντρώσεως επιχειρήσεων (υποθέσεις COMP/JV40 — Canal+/Lagardère και COMP/JV47 — Canal+/Lagardère/Liberty Media), και καταδίκασε την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

- 2 Με έγγραφο της 6ης Ιανουαρίου 2003, η Lagardère ζήτησε από την Επιτροπή να της καταβάλει το ποσό των 179 160,44 ευρώ για τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε στο πλαίσιο της κύριας δίκης. Στις 16 Ιανουαρίου 2003, η Επιτροπή κάλεσε τη Lagardère να αιτιολογήσει το αίτημά της. Με έγγραφο της 12ης Φεβρουαρίου 2003, η Lagardère προσκόμισε λεπτομερέστερο πίνακα των εξόδων της, διατηρώντας το αίτημά της στο σύνολό του. Στις 10 Μαρτίου 2003, η Επιτροπή αρνήθηκε την απόδοση των δικαστικών εξόδων τα οποία ζήτησε η Lagardère και αντιπρότεινε την καταβολή του ποσού των 20 000 ευρώ.
- 3 Με έγγραφο της 5ης Μαρτίου 2003, η Canal+ ζήτησε από την Επιτροπή να της καταβάλει το ποσό των 225 863,24 ευρώ για τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε στο πλαίσιο της κύριας δίκης. Στις 12 Μαρτίου 2003, η Επιτροπή κάλεσε την Canal+ να αιτιολογήσει το αίτημά της. Με έγγραφο της 4ης Ιουνίου 2003, η Canal+ προσκόμισε λεπτομερέστερο πίνακα των εξόδων της, διατηρώντας το αίτημά της στο σύνολό του. Στις 17 Ιουνίου 2003, η Επιτροπή αρνήθηκε την απόδοση των δικαστικών εξόδων τα οποία ζήτησε η Canal+ και αντιπρότεινε την καταβολή του ποσού των 20 000 ευρώ. Στις 29 Οκτωβρίου 2003, η Canal+ επανέλαβε το από 5 Μαρτίου 2003 αίτημά της προς την Επιτροπή.
- 4 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 2 Ιουλίου 2003 και στις 20 Απριλίου 2004 αντιστοίχως, η Lagardère και η Canal+ υπέβαλαν αιτήσεις καθορισμού δικαστικών εξόδων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.
- 5 Η Lagardère ζητεί από το Πρωτοδικείο να καθορίσει σε 179 160,44 ευρώ το ποσό των δικαστικών εξόδων που οφείλει να της αποδώσει η Επιτροπή.
- 6 Η Canal+ ζητεί από το Πρωτοδικείο να καθορίσει σε 228 463,24 ευρώ το ποσό των δικαστικών εξόδων που οφείλει να της αποδώσει η Επιτροπή.

- 7 Με υπομνήματα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 18 Αυγούστου 2003 και στις 23 Ιουλίου 2004, η Επιτροπή υπέβαλε τις παρατηρήσεις της επί των αιτήσεων της Lagardère και της Canal+ αντιστοίχως. Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο να καθορίσει σε 43 250 ευρώ τα δικαστικά έξοδα που πρέπει να αποδοθούν στις προσφεύγουσες από κοινού.

Επιχειρήματα των διαδίκων

Επιχειρήματα της Lagardère

- 8 Η Lagardère, με επιστολές της 6ης Ιανουαρίου 2003 και της 12ης Φεβρουαρίου 2003 στις οποίες παραπέμπει με την αίτησή της περί καθορισμού των δικαστικών εξόδων, ζήτησε από την Επιτροπή την απόδοση των εξόδων της, αναλύοντας τα έξοδα αυτά ως εξής:

- για αμοιβές δικηγόρων, 407,5 ώρες εργασίας, εκ των οποίων 72,75 ώρες για δικηγόρο με ωριαία αμοιβή μεταξύ 550 και 765 δολαρίων ΗΠΑ, 246 ώρες για συνεργάτη δικηγόρο με ωριαία αμοιβή μεταξύ 360 και 480 δολαρίων, και 88,75 ώρες για ασκούμενους δικηγόρους με ωριαία αμοιβή μεταξύ 120 και 190 δολαρίων, ήτοι, συνολικώς, αμοιβές δικηγόρων περίπου 167 000 ευρώ, οι οποίες αναλύονται σε τέσσερις λογαριασμούς περιλαμβάνοντες κατ' ουσίαν έξοδα που αφορούν, πρώτον, σύσκεψη της 27ης Ιουλίου 2000 με τις υπηρεσίες της Επιτροπής, καθώς και προετοιμασία και σύνταξη του δικογράφου της προσφυγής στην κύρια δίκη, δεύτερον, σύνταξη παρατηρήσεων επί της ενστάσεως απαραδέκτου, τρίτον, προετοιμασία και σύνταξη υπομνήματος απαντήσεως, καθώς και ανάλυση των υπομνημάτων αντικρούσεως και ανταπαντήσεως, και, τέταρτον, σύνταξη παρατηρήσεων ως προς τα μέτρα οργάνωσης της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου και εκπροσώπηση στην επ' ακροατηρίου συζήτηση.

- για έξοδα τηλεπικοινωνίας (τηλέφωνο και τηλεομοιοτυπίες), περίπου 1 819 ευρώ.
- για έξοδα παραγωγής εγγράφων (φωτοτυπίες και βιβλιοδεσία, υπερωρίες γραμματείας), περίπου 4 254 ευρώ.
- για έξοδα αλληλογραφίας (ταχεία παράδοση αλληλογραφίας, γραμματόσημα, παράδοση αλληλογραφίας προσωπικώς στον παραλήπτη), περίπου 360 ευρώ.
- για έξοδα ταξί για κατάθεση εγγράφων της διαδικασίας στο Πρωτοδικείο και μετακινήσεις, περίπου 3 985 ευρώ.

9 Κατά τη Lagardère, ο χρόνος που αφιέρωσαν οι δικηγόροι στη συγκεκριμένη υπόθεση δεν ήταν υπερβολικός, λαμβανομένων υπόψη του αντικειμένου και της φύσεως της διαφοράς, της σημασίας της από απόψεως κοινοτικού δικαίου και των οικονομικών συμφερόντων των διαδίκων. Η Lagardère υποστηρίζει ότι στην υπόθεση της κύριας δίκης ανέκυσαν νέα και περίπλοκα νομικά ζητήματα και, ως εκ τούτου, απαιτήθηκε ιδιαίτερος ουσιαστική εργασία ερευνητικής και ερμηνευτικής φύσεως. Τονίζει ότι κατατέθηκε μεγάλος αριθμός υπομνημάτων, ιδίως όσον αφορά την υποβληθείσα από την Επιτροπή ένσταση απαραδέκτου. Επιπλέον, η Lagardère υποστηρίζει ότι, για λόγους οικονομίας της διαδικασίας και μείωσης του χρόνου εργασίας για τη συγκεκριμένη υπόθεση, δεδομένου ότι υπήρχαν τρεις προσφεύγουσες, εκ των οποίων η μία παραιτήθηκε από την προσφυγή μετά το πέρας της έγγραφης διαδικασίας, για τη σύνταξη των υπομνημάτων απαιτήθηκε συντονισμός μεταξύ των δικηγόρων των τριών προσφευγουσών. Η Lagardère υπογραμμίζει ότι οι δικηγόροι των προσφευγουσών της κύριας δίκης συνεργάστηκαν για τη σύνταξη της προσφυγής και των λοιπών υπομνημάτων, τα οποία κατέθεσαν από κοινού και όχι με χωριστά δικόγραφα, δίχως, όμως να συνάψουν οποιαδήποτε τυπική συμφωνία κατανομής καθηκόντων.

- 10 Η Lagardère ισχυρίζεται ότι η υπόθεση της κύριας δίκης επηρέασε τα οικονομικά της συμφέροντα υπό την έννοια ότι, όπως διαπίστωσε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 111 της εκδοθείσας στην κύρια δίκη αποφάσεως, η προσβληθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης απόφαση της δημιουργούσε ανασφάλεια δικαίου ως προς την εγκυρότητα ορισμένων συμβατικών ρητρών. Κατόπιν των ανωτέρω, η Lagardère υποστηρίζει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Πρωτοδικείου, οι ώρες εργασίας και οι ωριαίες αμοιβές των εμπλεκόμενων δικηγόρων καθορίστηκαν προσηκόντως. Η παραπομπή στη μέση ωριαία αμοιβή των δικηγόρων σε άλλες υποθέσεις δεν ασκεί επιρροή, δεδομένου ότι το ύψος των δικαστικών εξόδων πρέπει να καθορίζεται κατά περίπτωση.
- 11 Ως προς τα «έξοδα ταξί», η Lagardère διευκρινίζει ότι περιλαμβάνουν κυρίως τα έξοδα μεταφοράς για την κατάθεση των εγγράφων της διαδικασίας στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου. Περαιτέρω, ως προς τα σχετικά με τη σύσκεψη της 27ης Ιουλίου 2000 έξοδα, η Lagardère υποστηρίζει ότι η σύσκεψη αυτή σκοπό είχε την ανάκληση της αποφάσεως της 10ης Ιουλίου 2000 και, κατά συνέπεια, την αποφυγή της ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του Πρωτοδικείου.

Επιχειρήματα της Canal+

- 12 Η Canal+, με επιστολές της 5ης Μαρτίου 2003 και της 4ης Ιουνίου 2003 στις οποίες παραπέμπει με την αίτησή της περί καθορισμού των δικαστικών εξόδων, ζήτησε από την Επιτροπή την απόδοση των εξόδων της, αναλύοντας τα έξοδα αυτά ως εξής:

— για αμοιβές δικηγόρων, 594 ώρες εργασίας με ωριαία αμοιβή μεταξύ 414 και 572 δολαρίων για τους δικηγόρους και τους συνεργάτες δικηγόρους και 120 και 150 δολαρίων για τους ασκούμενους δικηγόρους, ήτοι, συνολικώς, αμοιβές δικηγόρων περίπου 216 662 ευρώ, οι οποίες αναλύονται σε έξι λογαριασμούς περιλαμβάνοντες κατ' ουσίαν έξοδα που αφορούν, πρώτον, επικοινωνία με τις υπηρεσίες της Επιτροπής κατόπιν της εκδόσεως της προσβληθείσας στην υπόθεση της κύριας δίκης αποφάσεως, καθώς και προετοιμασία και σύνταξη του δικογράφου της προσφυγής στην κύρια δίκη, δεύτερον, σύνταξη

παρατηρήσεων επί της ενστάσεως απαραδέκτου, τρίτον, σύνταξη υπομνήματος απαντήσεως, τέταρτον, σύνταξη παρατηρήσεων επί του υπομνήματος ανταπαντήσεως, πέμπτον, σύνταξη παρατηρήσεων επί των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου και, έκτον, εκπροσώπηση στην επ' ακροατηρίου συζήτηση.

— για λοιπά έξοδα (έξοδα μετακινήσεων, αλληλογραφίας, φωτοτυπιών, τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπιών), 9 201 ευρώ.

— για έξοδα προετοιμασίας και καταθέσεως της αιτήσεως καθορισμού δικαστικών εξόδων στην παρούσα διαδικασία, 2 600 ευρώ.

13 Ως προς τα έξοδα επικοινωνίας με τις υπηρεσίες της Επιτροπής κατόπιν της εκδόσεως της προσβληθείσας στην υπόθεση της κύριας δίκης αποφάσεως, η Canal+ υποστηρίζει ότι πρόκειται για έξοδα που συνδέονται άμεσα με τη διαδικασία. Συγκεκριμένα, η Canal+ τονίζει ότι, κατόπιν της εκδόσεως της προσβληθείσας στην υπόθεση της κύριας δίκης αποφάσεως, έπρεπε να καθορίσει τη στάση της, λαμβανομένης υπόψη της αβεβαιότητας που δημιουργούσε η ως άνω απόφαση, και να εξετάσει τη σκοπιμότητα ασκήσεως προσφυγής κατ' αυτής.

14 Κατά την Canal+, τα λοιπά έξοδα ήταν απολύτως αναγκαία για τους σκοπούς της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου. Το ύψος των δικηγορικών αμοιβών δικαιολογείται από την περιπλοκότητα της υποθέσεως, στο πλαίσιο της οποίας ανέκυψαν νομικά ζητήματα που δεν είχαν ακόμη εξετασθεί από τον κοινοτικό δικαστή. Περαιτέρω, η Canal+ υποστηρίζει ότι απαιτήθηκε η κατάθεση ασυνήθιστα μεγάλου αριθμού υπομνημάτων, εν μέρει λόγω της υποβληθείσας από την Επιτροπή ενστάσεως απαραδέκτου. Λόγω της περιπλοκότητας της υποθέσεως κατέστη επίσης αναγκαία η απασχόληση πλειόνων δικηγόρων για πολλές ώρες. Οι ωριαίες αμοιβές αντιστοιχούσαν στις συνήθεις ωριαίες αμοιβές ειδικευμένων δικηγόρων. Επιπλέον, η Canal+ τονίζει ότι η διαφορά της κύριας δίκης όχι μόνον αντιπροσώπευε για την ίδια σημαντικό οικονομικό συμφέρον, αλλά και έθετε ιδιαίτερος σημαντικά ζητήματα από απόψεως κοινοτικού δικαίου.

- 15 Τέλος, η Canal+ υποστηρίζει ότι, λαμβανομένου υπόψη ότι το Πρωτοδικείο, καθορίζοντας τα δυνάμενα να αναζητηθούν έξοδα, συνεκτιμά όλες τις περιστάσεις της υποθέσεως έως την έκδοση της αποφάσεώς του και δεν αποφασίζει χωριστά για τα έξοδα στα οποία υποβάλλονται οι διάδικοι στο πλαίσιο της διαδικασίας καθορισμού των δικαστικών εξόδων, επιβάλλεται να συμπεριληφθούν τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ειδικώς για το στάδιο αυτό της διαδικασίας, ήτοι 2 600 ευρώ.

Επιχειρήματα της Επιτροπής

- 16 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η υπόθεση της κύριας δίκης παρουσίαζε ένα σχετικό βαθμό περιπλοκότητας μόνον ως προς τα νομικά ζητήματα που αφορούσαν το παραδεκτό της προσφυγής. Αντιθέτως, από απόψεως πραγματικών περιστατικών η υπόθεση της κύριας δίκης δεν παρουσίαζε την περιπλοκότητα που χαρακτηρίζει συνήθως τις υποθέσεις ανταγωνισμού των οποίων επιλαμβάνεται το Πρωτοδικείο. Επομένως, κατά την Επιτροπή, για τη σύνταξη των υπομνημάτων απαιτείτο χρόνος κυμαινόμενος μεταξύ του ενός τρίτου και του ημίσεος του χρόνου εργασίας που απαιτείται κατά κανόνα για μια υπόθεση ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ο προβαλλόμενος από τις αιτούσες αριθμός ωρών εργασίας είναι προδήλως υπερβολικός. Η Επιτροπή αμφισβητεί ότι η ένσταση απαραδέκτου μπορούσε να αυξήσει τον χρόνο εργασίας των δικηγόρων των αιτουσών σε σχέση με τον χρόνο που απαιτείτο εν πάση περιπτώσει για τη σύνταξη του δικογράφου της προσφυγής και του υπομνήματος απαντήσεως στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 17 Επιπλέον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η υπόθεση δεν απαιτούσε την απασχόληση επτά δικηγόρων και τεσσάρων συνεργατών δικηγόρων εκ μέρους των εμπλεκόμενων δικηγορικών γραφείων. Εξάλλου, κατά την Επιτροπή, ορισμένες από τις χρεωθείσες ώρες εργασίας δεν μπορούν προδήλως να θεωρηθούν ως αναγκαίες λόγω της δίκης ενώπιον του Πρωτοδικείου. Όσον αφορά τον ισχυρισμό των αιτουσών ότι στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης κατέστη αναγκαίος ο συντονισμός μεταξύ όλων των δικηγόρων τους, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το αποτέλεσμα του συντονισμού αυτού ουδόλως αντικατοπτρίζεται στο ποσό των δικαστικών εξόδων των οποίων ζητείται ο καθορισμός.

- 18 Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι ωριαίες αμοιβές των δικηγόρων των αιτουσών είναι σαφώς υψηλότερες από τις συνήθεις αμοιβές των ειδικευμένων δικηγόρων. Υποστηρίζει ότι, μολονότι η νομολογία δεν αναγνωρίζει την ύπαρξη ορίων για τις αμοιβές και, ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η κατά περίπτωση εκτίμηση του ευλόγου χαρακτήρα των δικαστικών εξόδων, εντούτοις είναι χρήσιμη η παραπομπή σε νομολογιακά προηγούμενα και η σχετική σύγκριση με σκοπό τον περιορισμό του κινδύνου αυθαιρεσίας και των περιπτώσεων άνισης μεταχειρίσεως. Συναφώς, η Επιτροπή παραπέμπει στη διάταξη της 10ης Ιανουαρίου 2002, T-80/97 DEP, Starway κατά Συμβουλίου (Σύλλογή 2002, σ. II-1, σκέψη 36), με την οποία το Πρωτοδικείο δέχθηκε ωριαία αμοιβή 285,05 ευρώ για τον υπολογισμό των δυνάμενων να ανακτηθούν εξόδων.
- 19 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι τα σχετικά με τη σύσκεψη της 27ης Ιουλίου 2000 έξοδα αφορούσαν την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία. Επιπλέον, τα λοιπά έξοδα της Lagardère ήταν υπερβολικά. Μεταξύ άλλων, οι φωτοτυπίες εγγράφων δεν είναι δυνατό να χρεωθούν προς 0,16 ευρώ ανά σελίδα, δεδομένου ότι στο εμπόριο κοστίζουν λιγότερο από 0,02 ευρώ ανά σελίδα. Ομοίως, όσον αφορά τα «έξοδα ταξί», η Επιτροπή αμφισβητεί ότι είναι αναγκαία λόγω της δίκης ενώπιον του Πρωτοδικείου, κατά την έννοια του άρθρου 91, στοιχείο β΄, του Κανονισμού Διαδικασίας, η συστηματική μεταφορά με ταξί των εγγράφων της διαδικασίας στο Πρωτοδικείο.
- 20 Τέλος, η Επιτροπή αμφισβητεί ότι η υπόθεση αφορούσε ιδιαίτερα οικονομικά συμφέροντα της Lagardère ή παρουσίαζε θεμελιώδη σημασία από απόψεως κοινοτικού δικαίου.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 21 Κατά το άρθρο 91, στοιχείο β΄, του Κανονισμού Διαδικασίας, ως έξοδα που μπορούν να αναζητηθούν νοούνται «τα αναγκαία έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι διάδικοι λόγω της δίκης, και ιδίως τα έξοδα μετακινήσεως και διαμονής και η αμοιβή

των εκπροσώπων, συμβούλων ή δικηγόρων». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι δυνάμει να αναζητηθούν έξοδα είναι μόνον εκείνα, πρώτον, στα οποία υποβλήθηκαν οι διάδικοι λόγω της δίκης ενώπιον του Πρωτοδικείου και, δεύτερον, τα οποία ήταν αναγκαία λόγω αυτής.

- 22 Κατ' αρχάς, δεν μπορούν να αναζητηθούν τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι αιτούσες για την επικοινωνία με τις υπηρεσίες της Επιτροπής κατόπιν της εκδόσεως της προσβληθείσας στην υπόθεση της κύριας δίκης αποφάσεως και προ της ασκήσεως της προσφυγής. Πράγματι, πρέπει να υπομνησθεί ότι ο όρος «διαδικασία» του άρθρου 91 του Κανονισμού Διαδικασίας αφορά μόνον την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία και όχι το στάδιο που προηγείται χρονικώς της διαδικασίας αυτής (βλ. προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 18 διάταξη Starway κατά Συμβουλίου, σκέψη 25, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία), ανεξαρτήτως του ότι η επίμαχη εν προκειμένω σύσκεψη μπορεί, όπως ισχυρίζεται η Lagardère, να είχε ως αντικείμενο την αποφυγή της διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου.
- 23 Όσον αφορά τα σχετικά με τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου έξοδα, από τη νομολογία προκύπτει ότι, ελλείψει κοινοτικών διατάξεων τιμολογιακού χαρακτήρα, το Πρωτοδικείο οφείλει να εκτιμά ελεύθερα τα στοιχεία κάθε περιπτώσεως, λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο και τη φύση της διαφοράς, τη σημασία της υπό το πρίσμα του κοινοτικού δικαίου, τις δυσχέρειες της περιπτώσεως, το μέγεθος της εργασίας που λόγω της ένδικης διαδικασίας υποχρεώθηκαν να εκτελέσουν οι εκπρόσωποι ή οι σύμβουλοι που απασχολήθηκαν, καθώς και τα οικονομικά συμφέροντα που η διαφορά αντιπροσώπευσε για τους διαδίκους (βλ. προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 18 διάταξη Starway κατά Συμβουλίου, σκέψη 27, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 24 Ειδικότερα, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ο κοινοτικός δικαστής δεν έχει εξουσία να καθορίζει τις αμοιβές των διαδίκων προς τους δικηγόρους τους, αλλά να προσδιορίζει το ποσό μέχρι του οποίου μπορούν αυτές οι αμοιβές να καταβληθούν από τον καταδικασθέντα στα δικαστικά έξοδα διάδικο. Αποφαινόμενο επί αιτήσεως καθορισμού των εξόδων, το Πρωτοδικείο δεν οφείλει να λαμβάνει υπόψη το εθνικό τιμολόγιο των αμοιβών των δικηγόρων ούτε ενδεχόμενη σχετική συμφωνία μεταξύ του ενδιαφερομένου διαδίκου και των

εκπροσώπων ή συμβούλων του (βλ. διατάξεις του Πρωτοδικείου της 24ης Ιανουαρίου 2002, T-38/95 DEP, Groupe Origny κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-217, σκέψη 32, και προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 18 διάταξη Starway κατά Συμβουλίου, σκέψη 26, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 25 Βάσει αυτών των κριτηρίων, πρέπει να καθορισθεί το ύψος των εν προκειμένω δυνάμενων να αναζητηθούν δικαστικών εξόδων. Συναφώς, επιβάλλεται να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία.
- 26 Κατ' αρχάς, όσον αφορά το αντικείμενο και τη φύση της διαφοράς, καθώς και τη σημασία της υπό το πρίσμα του κοινοτικού δικαίου, στην υπόθεση της κύριας δίκης ανέκυψε ένα νέο και σημαντικό νομικό ζήτημα. Πράγματι, κατόπιν της υποβολής εκ μέρους της Επιτροπής ενστάσεως απαραδέκτου στηριζόμενης, κατ' ουσίαν, στο ότι η προσβληθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης απόφαση δεν συνιστούσε βλαπτική πράξη, έπρεπε να εξετασθεί η έκταση των υποχρεώσεων της Επιτροπής κατά την εκτίμηση των παρεπόμενων περιορισμών που κοινοποιούνται στο πλαίσιο συγκεντρώσεως επιχειρήσεων, δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ 1989, L 395, σ. 1). Το ζήτημα αυτό δεν είχε ανακύψει κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής. Περαιτέρω, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της κύριας δίκης, η Επιτροπή διαμόρφωσε και κοινοποίησε τη νέα πολιτική της ως προς τη μεταχείριση των παρεπόμενων περιορισμών στο πλαίσιο των διαδικασιών συγκεντρώσεων επιχειρήσεων. Η ανάλυση του ζητήματος αυτού, ιδίως στο πλαίσιο των παρατηρήσεων των διαδικιών επί της ενστάσεως απαραδέκτου, δικαιολογεί τόσο την απασχόληση λίαν ειδικευμένων δικηγόρων, για σημαντικό αριθμό ωρών εργασίας και με ιδιαιτέρως υψηλές ωριαίες αμοιβές, όσο και το γεγονός ότι οι προσφεύγουσες εκπροσωπήθηκαν από περισσότερους του ενός δικηγόρους (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 18 διάταξη Starway κατά Συμβουλίου, σκέψη 31, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 27 Ομοίως, μπορεί ευλόγως να υποστηριχθεί ότι για την προετοιμασία των υπομνημάτων στην υπόθεση της κύριας δίκης απαιτήθηκε, όσον αφορά το ζήτημα αυτό, σημαντική ερευνητική εργασία, καθώς και άλλα έξοδα, όπως έξοδα αναπαραγωγής εγγράφων.

- 28 Εντούτοις, όσον αφορά ιδίως τις αμοιβές για τη σύνταξη υπομνημάτων πέραν των εν λόγω παρατηρήσεων επί της ενστάσεως απαραδέκτου, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, εξαιρουμένου του συγκεκριμένου αυτού νομικού ζητήματος, η υπόθεση δεν παρουσίαζε ιδιαίτερο βαθμό περιπλοκότητας τόσο από νομικής απόψεως όσο και από απόψεως πραγματικών περιστατικών. Εξάλλου, ο φάκελος της υποθέσεως της κύριας δίκης δεν ήταν υπερβολικά ογκώδης.
- 29 Επιπλέον, πρέπει να τονισθεί ότι ορισμένοι εκ των προβληθέντων από τις αιτούσες λόγων ακυρώσεως στην υπόθεση της κύριας δίκης είχαν ήδη αποτελέσει αντικείμενο ανταλλαγής απόψεων κατά τη διοικητική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής και ότι, ως εκ τούτου, οι δικηγόροι τους είχαν οπωσδήποτε σαφή γνώση των σχετικών ζητημάτων λόγω της συμμετοχής τους στη διαδικασία αυτή.
- 30 Περαιτέρω, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι αιτούσες συνεργάστηκαν για την προετοιμασία της προσφυγής και των λοιπών υπομνημάτων, τα οποία κατέθεσαν από κοινού και όχι με χωριστά δικόγραφα, έστω και αν καθεμία εκπροσωπήθηκε από διαφορετικούς δικηγόρους και ουδεμία τυπική συμφωνία κατανομής καθηκόντων συνάφθηκε μεταξύ τους. Σε μια τέτοια περίπτωση, ακόμη και αν γίνει δεκτό, όπως επισημαίνει η Lagardère, ότι κάθε διάδικος πρέπει να προβαίνει στη δική του εκτίμηση των προβληθέντων κατά τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου στοιχείων και οι δικηγόροι των διαδίκων πρέπει να συντονίζουν τις δραστηριότητές τους, εντούτοις η από κοινού άσκηση προσφυγής λογικώς είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση, σε ορισμένο βαθμό, του χρόνου που αφιερώθηκε, μεταξύ άλλων, στην προετοιμασία και στη σύνταξη των υπομνημάτων στην υπόθεση της κύριας δίκης από τους δικηγόρους των αιτουσών. Εν πάση περιπτώσει, το Πρωτοδικείο λαμβάνει επίσης υπόψη ότι οι αιτούσες, ασκώντας την προσφυγή και υποβάλλοντας τα λοιπά υπομνήματα στην κύρια δίκη από κοινού και όχι με χωριστά δικόγραφα, ελάττωσαν αισθητώς τον όγκο εργασίας του αντιδίκου, καθώς και του Πρωτοδικείου.

- 31 Τέλος, η ένδικη διαφορά έθεσε σε κίνδυνο οικονομικά συμφέροντα των αιτουσών, δεδομένου ότι η εγκυρότητα της πράξεως συγκεντρώσεως τέθηκε, σε περιορισμένο βαθμό, υπό αμφισβήτηση με την προσβληθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης απόφαση. Εντούτοις, συγκρινόμενη με τις υποθέσεις που ανακύπτουν συνήθως στον τομέα των συγκεντρώσεων, η επίμαχη διαφορά δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιπροσωπεύει εξαιρετικά οικονομικά συμφέροντα για τους ως άνω διαδίκους.
- 32 Κατόπιν των ανωτέρω στοιχείων, το Πρωτοδικείο φρονεί, κατ' αρχάς, ότι, στο πλαίσιο του καθορισμού των δικαστικών εξόδων, είναι υπερβολικός ο χρεωθείς από τους δικηγόρους των αιτουσών αριθμός ωρών εργασίας (ήτοι 407,5 ώρες εργασίας για τη Lagardère και 594 ώρες εργασίας για την Canal+) και εκτιμά ότι, λαμβανομένων υπόψη των εξόδων για την παρούσα διαδικασία καθορισμού δικαστικών εξόδων, το ποσό των 40 000 ευρώ για καθεμία εκ των αιτουσών, ήτοι το ποσό των 80 000 ευρώ συνολικώς για τις δύο αιτούσες, συνιστά δίκαιη εκτίμηση των δυνάμενων να αναζητηθούν εξόδων για αμοιβές δικηγόρων.
- 33 Όσον αφορά τα λοιπά έξοδα στα οποία υποστηρίζει ότι υποβλήθηκε η Lagardère, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι ο εν λόγω διάδικος δεν απέδειξε ότι τα έξοδα αυτά, ήτοι έξοδα τηλεπικοινωνίας (1 819 ευρώ), παραγωγής εγγράφων (4 254 ευρώ), ειδικής αλληλογραφίας και γραμματοσήμων (360 ευρώ), καθώς και μετακινήσεων (3 985 ευρώ), ήταν, στο σύνολό τους, αναγκαία λόγω της δίκης ενώπιον του Πρωτοδικείου.
- 34 Ειδικότερα, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι, κατ' αρχήν, δεν μπορεί να θεωρηθεί αναγκαία για τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου η μεταφορά με ταξί των υπομνημάτων και λοιπών εγγράφων στο Πρωτοδικείο. Πράγματι, πρώτον, υφίστανται και άλλα ασφαλή και προδήλως λιγότερο επαχθή μέσα προσκομίσεως των εγγράφων στο Πρωτοδικείο. Δεύτερον, στο άρθρο 102, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπεται η παρέκταση των δικονομικών προθεσμιών λόγω αποστάσεως, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η προσκόμιση εγγράφων με περισσότερο συμβατικά και λιγότερο επαχθή μέσα. Τέλος, από την 1η Φεβρουαρίου 2001, ήτοι κατά τη διάρκεια της έγγραφης διαδικασίας στην υπόθεση της κύριας

δίκης, το άρθρο 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει δυνατότητα διαβιβάσεως των υπομνημάτων με σύγχρονα μέσα επικοινωνίας, μεταξύ άλλων με τηλεομοιοτυπία, υπό τον όρον ότι το υπογεγραμμένο πρωτότυπο του εγγράφου κατατίθεται στη Γραμματεία το αργότερο δέκα ημέρες μετά την ημερομηνία της αρχικής διαβιβάσεως. Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη ότι η Lagardère χρεώνει τη μεταφορά των υπομνημάτων και των λοιπών εγγράφων με ταξί, τα προβαλλόμενα έξοδα τηλεπικοινωνίας, ιδίως δε των τηλεομοιοτυπιών, είναι υπερβολικά από απόψεως καθορισμού των δικαστικών εξόδων.

35 Ελλείψει συγκεκριμένων πληροφοριών εκ μέρους της Lagardère ως προς την κατανομή των διαφόρων αυτών εξόδων, το Πρωτοδικείο κρίνει δίκαιο τον καθορισμό των δυνάμενων να αναζητηθούν εξόδων για τα λοιπά αυτά έξοδα σε 6 000 ευρώ.

36 Ως προς τα χρεωθέντα από την Canal+ λοιπά έξοδα, επιβάλλεται να ληφθεί υπόψη ότι ο εν λόγω διάδικος προσκόμισε ιδιαίτερος λεπτομερή περιγραφή. Συνεπώς, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι τα χρεωθέντα έξοδα τηλεπικοινωνίας και τηλεομοιοτυπιών είναι υπερβολικά από απόψεως καθορισμού των δικαστικών εξόδων, το Πρωτοδικείο κρίνει δίκαιο τον καθορισμό των δυνάμενων να αναζητηθούν εξόδων για τα λοιπά έξοδα της Canal+ σε 8 500 ευρώ.

37 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο κρίνει δίκαιο τον καθορισμό των δικαστικών εξόδων της Lagardère και της Canal+ σε 46 000 ευρώ και 48 500 ευρώ αντιστοίχως.

38 Δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο, καθορίζοντας τα δυνάμενα να αναζητηθούν έξοδα, έλαβε υπόψη όλες τις περιστάσεις της υποθέσεως μέχρι το χρονικό σημείο εκδόσεως της αποφάσεώς του, παρέλκει η έκδοση χωριστής αποφάσεως επί των εξόδων στα οποία υποβλήθηκαν οι διάδικοι στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας καθορισμού των εξόδων (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα στην ανωτέρω σκέψη 18 διάταξη Starway κατά Συμβουλίου, σκέψη 39).

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

διατάσσει:

- 1) Καθορίζει σε 46 000 ευρώ το ύψος των δικαστικών εξόδων που η Επιτροπή οφείλει να καταβάλει στη Lagardère στην υπόθεση T-251/00.
- 2) Καθορίζει σε 48 500 ευρώ το ύψος των δικαστικών εξόδων που η Επιτροπή οφείλει να καταβάλει στην Canal+ στην υπόθεση T-251/00.

Λουξεμβούργο, 7 Δεκεμβρίου 2004.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

M. Jaeger